

SOBRE RELATIVISME.

Fragments de: “Pregunta-ho a Plató”, de Lou MARINOFF

Tot relativista moral creu que la bondat, allò que es correcte i la justícia són relatius segons les creences de la gent. Per dir-ho d'una altra manera, tot relativista moral creu que els cristians, que Neró oferí als lleons, justificaven la seva fe i el seu martiri, però també que fou justificat que Neró els martiritzés. Els relativistes morals creuen que fou una gran tragèdia que tants civils innocents morissin als avions segrestats i a la destrucció del World Trade Center, però també creuen que els segrestadors foren guerrers justificats en emprendre la *jihad* segons les seves regles. La difusió del relativisme moral, i del seu malaurat patrocini polític per part dels centres d'educació superior per part de centres d'educació superior americans i europeus ha portat una gran confusió al món occidental durant l'últim terç del segle XX. Mancats d'un compàs moral, d'entre altres eines filosòfiques necessàries per a examinar i entendre els sistemes de creença, a milions de persones se'ls fa difícil o impossible establir un context per als esdeveniments de l'actualitat, sense importar com siguin de terribles. I això afegeix paròdia a la tragèdia.

Vull fer-ho constar: no sóc un relativista moral. Crec que les persones haurien de tenir la llibertat de creure i adorar el seu propi déu, o déus, a la seva pròpia manera, tot i que aquesta llibertat mai no hauria de suposar la llibertat de fer mal o de matar altres persones que pensen d'una manera diferent. Tolerero, per tant, les creences d'altres persones, mentre ells no siguin intolerants. Així simpatitzo amb els primers màrtirs cristians –que morien per la seva fe, però no per això intentaren matar ningú –i condemno Neró (...) La meva condemna no té res a veure amb el cristianisme, el paganisme o l'islamisme: té a veure amb el prejudici premeditat que sempre augmenta el patiment al món i mai no el disminueix. Segons els meus principis, és per tant incorrecte. I això no és relativisme.

Lou MARINOFF: Pregunta-ho a Plató.

Edicions B – Edicions Proa, Barcelona 2003, pp. 25-26.

El relativisme metaètic (...)

... cap teoria ètica no pot englobar totes les contingències morals que es poden presentar. Així, l'única alternativa és suposar que diferents sistemes ètics funcionen millor en situacions diferents. Aquest enfocament és l'anomenat relativisme metaètic.

El relativisme metaètic no és el mateix que el relativisme ètic, que suposa, subjectivament, que l'ètica d'una persona qualsevol és tan vàlida com la de qualsevol altra, i que, per tant, qualsevol cosa és permissible en una situació determinada. El relativisme ètic diu que Robin Hood no s'equivoca quan creu estar fent el bé, i que el sheriff de Nottingham també té raó quan creu que Robin Hood s'equivoca. (...)

Però, existeix un punt de vista objectiu que ofereix un àmbit moral més intel·ligent i de més confiança? Arribats en aquest punt, el relativisme metaètic ens ajuda a descobrir quin sistema ètic de tots els que hem esbossat (...) compleix tres funcions vitals:

- ?? Primera: coincidir amb les intuïcions morals
- ?? Segona: concordar amb l'experiència ètica prèvia
- ?? Tercera: ajudar a solucionar el problema en si

No hi ha respostes fàcils, i es requereix un cert art (a més d'esforç) per contestar la pregunta: "Quin sistema ètic creieu que és el millor en el vostre cas i per què?"...

Lou MARINOFF: Pregunta-ho a Plató.
Edicions B – Edicions Proa, Barcelona 2003, pp. 54-55.

Relativisme i "correcció política"

La correcció és la idea que entén que el pitjor que podem fer és ofendre algú. Bé, doncs molta gent es va ofendre quan Galileu va suggerir que la terra girava al voltant del Sol. Molts es van ofendre quan Picasso als seus retrats no va pintar els ulls on se suposava que havien d'anar. Moltes persones es van ofendre quan Rosa Parks no va seure a la part del darrera de l'autobús simplement pel color de la seva pell. Ja ho veieu, sempre ens ofèn quelcom. Un acudit, un programa de televisió, una cançó, una idea... sempre hi haurà algú que s'ofendrà per alguna cosa. I ofendre és molt diferent a ferir. La correcció política intenta protegir-nos de nosaltres mateixos, però què hem de deixar a canvi? Deixem el sentit de l'humor, el sentit del romanticisme, el sentit del joc. Deixem el coratge de ser diferents, de pensar diferent.

Lou MARINOFF: Pregunta-ho a Plató.
Edicions B – Edicions Proa, Barcelona 2003, p. 91.

Relativisme i escepticisme El cas de la Kathi: retorn al clar 1+1

Ja fa uns quants anys que actuo com a moderador d'un "fòrum del filòsof" que un cop al mes organitza una llibreria de Manhattan (...) Així, doncs, tot i que estic acostumat a tota mena d'acalorats debats sobre política, religió, raça, sexe, drogues, tolerància, terrorisme, educació i molts altres, mai no m'havia imaginat que la pregunta "Quant fan 1+1?" pogués causar tanta commoció. M'equivocava.

Un vespre, comentant l'eterna qüestió de la veritat, una jove brillant i assenyada anomenada Kathi, que tenia un treball de responsabilitat a Manhattan, va suggerir que "totes les veritats són relatives". Li havien ensenyat alguns professors de la seva universitat, temps enrera molt bona i que avui en dia infla notes de forma sistemàtica (a tothom, ja que el nivell cultural s'ha reduït a tot el país), i anima els seus professors a ensenyar que totes les veritats són relatives.

Per tant, vaig preguntar a la Kathi: "Quant és 1+1?"

"Depèn", va respondre. No donaria cap altra resposta, perquè sabia que toparia amb alguna altra opinió. A més a més, va dir que no volia expressar una opinió que pogués ofendre algú altre que pensés que u més u és igual a tres (o qualsevol altre número que ens vingui de gust). No importava que els ordinadors digitals i moltes altres màquines que necessitava per fer la seva feina, funcionessin precisament perquè $1+1=2$, i prou.

Ara bé, se suposa que els filòsofs han de dubtar i que apliquem el dubte com a instrument d'investigació. Sòcrates va fer famós aquest mètode a l'antiguitat, i va ser René Descartes qui el va utilitzar a començaments de l'època moderna. Per bé que Descartes es va adonar que els sentits ens poden enganyar, mai no va suposar que tot el coneixement no és sinó una qüestió d'opinió, ni que totes les veritats són relatives. (...)

Recordem-ho, els relativistes morals refusen distingir el bé del mal. I la seva manca de voluntat causa un malestar considerable. A més, ara ens trobem amb la pedra angular del relativisme moral: la noció, tristament errònia que tot el coneixement és relatiu. Ho sento, però no ho és. L'esperança de vida al món civilitzat es va doblar durant el segle XX, i això va passar gràcies als coneixements racionals. Els astronautes van arribar a la lluna i en van tornar: gràcies al coneixement racional. Els ordinadors han fet canviar la manera com treballem i com juguem: gràcies al coneixement racional.

També és veritat que, com més aprenem, més conscients som del que no sabem. Però això no vol dir que no sapiguem res! (...)

Milions de persones, com la Kathi estan fent front a moltes qüestions del món global, qüestions que ens concerneixen a tots i que ens poden causar un malestar considerable, des de l'economia fins a l'ecologia, des de la sanitat fins a la

mendicitat, des de la tolerància fins al relativisme. Plató diria que algú no pugui trobar un sentit a les preguntes petites –com “Quant fan $1+1$?”– té poques possibilitats amb les preguntes més grans. Si no podem fer aritmètica, que és fàcil, com podem començar a distingir el bé del mal, que de vegades pot ser molt difícil?

Lou MARINOFF: *Pregunta-ho a Plató.*

Edicions B – Edicions Proa, Barcelona 2003, pp. 113 –114.